

VI. KWAKZALVERIJ

Een kwakzalver is iemand, die middelen tegen een of meer ziekten beweert te kennen en ze, meestal met veel ophef, te koop biedt (Van Dale).

Daaruit volgt dus, dat ook een bevoegde een kwakzalver kan zijn en de ervaring uit de jongste tijd leert, dat dit niet alleen het geval is, maar helaas ook nog veelvuldig voorkomt. Alleen zijn tegenwoordig de mogelijkheden om tegen bevoegde kwakzalvers op te treden gemeenlijk eenvoudiger en meer doeltreffend dan die tegen hun niet bevoegde collega's.

Kwakzalverij is zo oud als de Geneeskunst zelve. De eed van Hippocrates zou niet nodig geweest zijn, als ook toen niet de gerechte vrees had bestaan, dat men zich, zonder die eed, zou bezondigen aan handelingen die des kwakzalvers zijn. Handelingen, die niet in de eerste plaats gericht zijn op de genezing van de zieke mens, maar op eigen voordeel, dat gemeenlijk van materiële aard zal zijn, maar ook ijdelheid als uitgangspunt kan hebben.

Dat de Geneeskunst het recht en de plicht heeft zich hiertegen te verzetten is duidelijk. In de meeste cultuurlanden zijn haar beoefenaren onderworpen aan examens en hebben zij na het bevredigend afleggen van die examens het uitsluitende recht hun beroep te mogen uitoefenen.

Dit laatste is zeker niet bedoeld als bescherming van een kleine groep bevoorrechten, maar als een waarborg voor de Gemeenschap, dat degenen die de Geneeskunde of een deel daarvan, uitoefenen, althans een minimum waarborg hebben gegeven dat zij in staat geacht kunnen worden dit zonder gevaar te kunnen doen.

Dit versterkt zonder twijfel ten zeerste het vertrouwen van de patiënt in de dokter en dit vertrouwen is een essentieel element in de behandeling van de zieke. Vandaar dan ook dat de Nederlandse Wetgeving „het vertrouwen in de stand der artsen en der tandartsen” beschermt, omdat ondermijning hiervan ernstige schade zou toebrengen aan de Volksgezondheid. Zodoende is het derhalve niet alleen het recht, maar ook de plicht van de beroepsorganisaties van Artsen en Tandartsen om er voor te waken, dat aan dit vertrouwen geen afbreuk wordt gedaan en staat op het programma dier organisaties dus onder meer ook de bestrijding der kwakzalverij.

Over de aard dier bestrijding bestaan echter twee opvattingen. De eerste is dat men, individueel en collectief, met de meest mogelijke kracht dient op te treden tegen elke vorm daarvan; de tweede dat de enig juiste weg is om de Overheid er van te doordringen, dat het haar plicht is de Wetten te doen eerbiedigen, die zij zelve in het belang van het Algemeen heeft uitgevaardigd.

Wanneer wij ons hier bepalen tot de tandheelkunde, dan wil dit zeggen dat voor de misdragingen van Artsen en Tandartsen op dit terrein de intercollegiale rechtspraak enerzijds en het Tuchtrecht anderzijds gewoonlijk voldoende waarborg geven om aan dit euvel een einde te maken.

Anders staat het met de kwakzalverij der onbevoegden. Deze wordt gemeenlijk met zó grote onbeschaamdheid bedreven, dat het niet moeilijk is de daders op te sporen en voor het gerecht te brengen. Dit heeft echter slechts dan zin, wanneer de gevolgen van dien aard zullen zijn dat hun de lust vergaat op de ingeslagen weg voort te gaan. Jammer genoeg leert echter de ervaring, dat dit niet alleen geenszins het geval is, maar dat na handige verdediging en ruchtbaarheid in de pers, veroordelingen soms als welkome reclame worden benut. Men is langzamerhand ook aan dit verschijnsel gewend geraakt, maar dat neemt niet weg dat het op zichzelf uitermate verbluffend is en derhalve de moeite waard nader beschouwd te worden. En als men dan naar een antwoord zoekt op de vraag, waarom de Wet niet in al haar gestrengheid wordt toegepast en waarom men veelal met de kwakzalver, die gemeenlijk ook een oplichter is, nog medelijden heeft, dan is het antwoord dat hier alleen psychologische gronden een rol spelen.

De kwakzalver erkent — hoe kan het anders? — dat hij de Wet heeft overtreden, voert echter te zijner verdediging aan, dat hij dit doet uit zuiver menslievende overwegingen. Hij beschikt over een aangeboren begaafdheid, die de gemiddelde bevoegde niet bezit en waardoor het hem mogelijk is ook zonder de studie en examens, die voor de anderen wél nodig zijn, een zelfde en zelfs betere hulp te verlenen. Hij heeft verder niet de pretenties van de academisch opgeleiden en behoeft de hulpbehoevenden daarom ook niet de bedragen uit de zak te kloppen, die door de officiële beoefenaren worden gevorderd. Hij heeft zich daarom zedelijk genoodzaakt gevoeld zijn hulp niet aan de lijdende mensheid te onthouden, vindt daarin een schamel bestaan en nu willen deze academici, veront-rust door de successen van hem en de zijnen, hem ook nog van dit stukske brood beroven.

Op dit stramien borduren hij en een welbespraakt advocaat zeer lang voort; er worden gevallen genoemd waarin de „bevoegden” hopeloos te kort schoten, tot hij het slachtoffer eindelijk in een amerijtje van zijn klachten bevrijdde en nu zou men notabene zulk een weldoener nog willen straffen, ja, het recht willen ontnemen met deze menslievende taak voort te gaan?

Voor deze argumentatie bezwijkt een en andermaal de rechter. Straffen, ja, dat moet hij, want dat zegt de Wet. Maar dan toch vooral een niet te zware straf, want dat kan hij nòch de man, nòch zijn patiënten aandoen.

En gnuivend verlaat de beschuldigde de rechtszaal, om een borrel te gaan drinken op de goede afloop! Eventueel worden tijdens de borrel plannen beraamd het „wèldoen” op meer uitgebreide schaal voort te zetten. Men besluit tot een advertentiecampagne en weldra vindt men in de bladen 's mans naam en adres, mitsgaders zijn kwakzalversberoep aangeprezen. De redacties dier persorganen worden aangeschreven of bezocht. Men wijst er op, dat het toch wel zeer inconsequent is, wanneer in de redactionele kolommen beschouwingen worden gewijd aan de belangen der volksgezondheid, terwijl advertenties worden opgenomen, waarvan ieder weldenkend mens weet dat zij met die beschouwingen in strijd zijn. De redacties geven toe, zij zullen trachten er een einde aan te maken. In sommige gevallen gebeurt dit dan ook; er zijn dag- en weekbladen, die dit soort advertenties volstrekt weigeren op te nemen. Maar de anderen gaan door, want hier is het woord aan de Directies. Deze delen mede dat jaarlijks een niet onbelangrijk bedrag in hun kassen vloeit vanwege de kwakzalversadvertenties. Maar de Volksgezondheid dan? Ja, als die daardoor heus in het gedrang zou komen, dan zou men dit natuurlijk staken. Maar dan zou dit moeten blijken doordat van Overheidswege dit aan die Directies zou worden medegedeeld. De anderen zijn immers belanghebbenden? En hiermede is men weer bij het uitgangspunt terug.

In Nederland is de tandheekkunde sinds meer dan vijftig jaren op het oorlogspad tegen de onbevoegde uitoefening van het beroep. Met klem van argumenten is gewezen op de aanzienlijke schade, die er wordt gedaan aan de propaganda voor betere mondverzorging door het optreden van onbevoegden.

Een kwart eeuw geleden heeft de Wetgever hier een einde aan willen maken door in de Wet nadrukkelijk vast te leggen, dat die onbevoegde uitoefening over de gehele linie onwettig was. Het heeft niets, hoegenaamd niets geholpen, *integendeel*, het euvel heeft zich hand over hand uitgebreid.

En dit zal zo doorgaan, zolang men niet — naast de bepalingen van die Wet — afdoende sancties bepaalt, die de uitvoering en de bedoeling waarborgen!

Daartoe zal men niet de rechter, maar wèl de Minister en het Parlement en de ambtenaren, met de totstandkoming van deze Wetgeving belast, moeten doordringen van de *noodzaak* van een juiste toepassing.

Al het overige is niet alleen verspilling van tijd, energie en geld, maar men bereikt wellicht het tegenovergestelde. Elke actie is nog altijd gelijk aan reactie, en de actie van onder-op lokt onmiddellijk de reactie uit met de argumenten van broodroof etc. (zie boven). Met de kans, dat evenals een kwart eeuw geleden, er nieuwe bevoegdheden zullen worden geschapen, die dan door een nòg grotere schare straks wéér zullen worden overtreden.

Men zal om aan deze strijd met succes een einde te kunnen maken, alleen langs de koninklijke weg resultaten kunnen bereiken, namelijk door het geweldige bewijsmateriaal en de eerlijke, deskundige argumenten zó lang naar voren te brengen bij de Wetgever, dat de wettelijke sancties

worden ingevoerd, die op slag de bestaande wantoestanden zullen doen verdwijnen.

Van tweeën één: of de onbevoegde uitoefening der tandheelkunde is een bedreiging en dan dient zij op te houden; of wel men meent dat het geen kwaad kan deze heren hun gang te laten gaan en handele dan daarnaar!

Maar dan zal men niet de illusie kunnen behouden, dat in de toekomst anderen een zware studie van tenminste zes jaren zullen beginnen en men houde op zijn geld te verspillen voor de propaganda voor goede mondverzorging!

CH. F. L. NORD